

На жаль, через об'єктивні обставини значна частина учасників не змогла прибути на конференцію. Однак, незважаючи на це, вона стала важливою віхою на шляху розробки актуальних проблем історії дореволюційної України.

Пленарне засідання 7 жовтня відкрив ректор Миколаївського педінституту проф. В. Ф. Б а й д а к. Зав. відділом історії України XIX — поч. XX ст. Інституту історії України АН України д-р іст. наук, проф. В. Г. С а р б е й виголосив доповідь «Етапи формування української національної самосвідомості (кінець XVIII — поч. XX ст.)». Він виділив 3 таких періоди: шляхетський, Народницький та загальнонародний. Зав. кафедрою історії України Миколаївського педінституту д-р іст. наук, проф. П. М. Т р и г у б висвітлив деякі проблеми вивчення історії визвольного руху на Півдні України (до 1917 р.), д-р іст. наук, проф. Київського університету Н. І. М и р о н е ц ь спинилася на такій проблемі: «Пісня як фактор формування і збереження національної свідомості українського народу». Зав. кафедрою історії України Донецького ун-ту д-р іст. наук, проф. Р. Д. Л я х зробив доповідь «До питання про розвиток ідеї самостійної України». Увагу доповідача, зокрема, привернули перспективи, що вимальовуються у зв'язку з відкриттям архівів колишнього КДБ. Зав. кафедрою джерелознавства та архівознавства Київського ун-ту д-р іст. наук, проф. В. О. З а м л и н с ь к и й розповів про свої дослідження щодо гетьманів України. Наук. співроб. Інституту історії України канд. іст. наук С. О. Є к е л ь ч и к спинився на теоретичних, методичних та термінологічних проблемах націоналізму.

8 жовтня відбулося об'єднане засідання секцій конференції. Після обговорення численних виступів підсумки конференції підбив д-р іст. наук, проф. В. Г. С а р б е й, який відзначив, зокрема, що з проблем історії України до XIX ст. виступили 5 чол., XIX ст.— 4 чол., поч. XX ст.— 13 чол. Це відбиває загальну тенденцію певного ігнорування дослідниками українського національного відродження XIX ст. Порівняно із Запорізькою конференцією 1991 р. значно зросла кількість заявлених доповідей та повідомлень (з 90 до майже 160), але помітних зрушень в їх якості не відбулося.

Конференція виробила ряд рекомендацій, зокрема з питань поліпшення викладання історії України у вузі та школі. Вона стала свідченням зростання інтересу наукової громадськості до питань історії українського національного руху, а також розширення діапазону та удосконалення методології досліджень.

В. В. Бурдуланюк (Івано-Франківськ)

Міжвузівська науково-теоретична конференція «500-річчя українського козацтва і Галичина»

19—20 червня 1992 р. в Івано-Франківському державному педагогічному інституті імені В. С. Стефаника проходила міжвузівська науково-теоретична конференція «500-річчя українського козацтва і Галичина». Відбулося пленарне засідання, працювали три секції.

На пленарному засіданні виступили з доповідями «Роль запорозького козацтва в історії України» проф. Івано-Франківського педінституту В. В. Г р а б о в е ц ь к и й, «Республіканський лад у Запорозькій Січі» проф. Вінницького педінституту М. М. К р а в е ц ь т а «Елементи козацького мовлення в сучасній українській мові» ректор ІФДПІ чл.-кор. АПН України В. І. К о н о н е н к о.

Під час роботи першої секції «Історія українського козацтва» особливий інтерес викликали доповіді та повідомлення проф. В. В. Г р а б о в е ц ь к о г о «Роль запорозького козацтва в історії Галичини», проф. О. Ю. К а р п е н к а «Українська козацька держава у світовій цивілізації», проф. І. Г. Ш у л ь г и «Запорозька Січ у складі українського внутрішнього ринку», М. В е г е ш а «Народно-визвольна війна 1648—1654 рр. і Закарпаття», М. В. С и г и д и н а «Покозачення народних мас України в ході визвольної війни середини XVII ст.».

В другій секції «Українське козацтво в джерелах та історіографії» цікавими були виступи Я. І. К і с я «Історичні джерела про початки боротьби козацтва з татаро-турецькою агресією на Україну в XV ст.», Ю. А. М и ц и к а «Польський публіцистичний трактат другої половини XVII ст. про козацтво», В. П. П е д и ч а «Праці учнів М. Грушевського з історії козащини (у Записках з НТШ)», О. В. М а р у щ е н к а «М. Костомаров про боротьбу українського козацтва проти турецько-татарської агресії», І. Я. Л ю б і н ц я «Особа Б. Хмельницького в оцінці М. Костомарова», С. Д. С в о р а к а т а І. Е. Ц е п е н д и «Д. Яворницький — збирач козацьких реліквій» тощо.

Актуальними були доповіді й повідомлення, прочитані в третій секції — «Українське козацтво в літературі, мистецтві і педагогіці». Це стосується, зокрема, виступів Б. М. Г а в р и л і в а «Запорозька Січ у пам'ятках історії та культури», В. М. Б у р д у л а н ю к а «Козацька тематика в творчості західноукраїнських художників кінця XIX — початку XX ст.», І. Д. І в а н ц е в а т а Ю. М. Т о м и н а «Турбота гетьманів про освіту та виховання», В. І. С і л е ц ь к о г о «Думи та історичні пісні як джерело історії запорозького козацтва», В. В. Т в а р д о в с ь к о г о «Козацтво у творчості «Руської трійці», В. Г. М а т в і і ш и н а «Образ гетьмана Івана Мазепи в західноєвропейській художній літературі XIX ст.», В. В. Г р е щ у к а «Словотворна спроможність слова «козак» в українській мові», В. Т. П о л е к а «Зарубіжні голоси про козацтво».

Напередодні відкриття конференції в приміщенні обласного краєзнавчого музею було урочисто відкрито виставку історико-культурних творів, присвячених запорозькому козацтву з колекції проф. В. В. Грабовецького. На ній були представлені оригінали і фотокопії документів, історичні праці з історії козацтва, твори письменників і митців.

До знаменної дати проф. В. В. Грабовецький також підготував і видав «Літопис запорозького козацтва».

Конференція стала визначною подією в культурному житті Прикарпаття і ще раз засвідчила давні міцні зв'язки жителів краю з Наддніпряниною.